

2.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Mészöly Miklós: *A hegy meg az árnyéka*
A teremtő és megtartó Isten – 104. zsoltár (1–2.8.10–14.31)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor, hangfal

Cédulák, kalap

 Füzet, íróeszköz

A hegy meg az árnyéka

2x60 perces komplex szövegfeldolgozó és szövegalkotó klub- vagy napközis foglalkozás (magyar, természetismeret, dráma, kreatív írás, hittan, testnevelés)

Mészöly Miklós klasszikus meséjében a Nagy Kopasz képén keresztül jól bemutatja az erdőirtások ökológiai következményeit. Az emberi tulajdonságokkal felruházott hegy olyan jellemhibák miatt semmisül meg, ami miatt a környezeti egyensúly is rég felborulóban van. A hálaadó zsoltár az egyensúly fenntartásában nyújt segítséget azzal, hogy a negatív tulajdonságokat a hála, dicséret, köszönetmondás attitűdjével ellenpontoszza.

Áttekintő vázlat

2.1 A hegy meg az árnyéka	60 perc
2.1a Milyen természeti jelenség lennél?	min. 15 perc
2.1b Dicsérjük őket!	15 perc
2.1c A hegy meg az árnyéka	30 perc
2.2 Fény és árnyék	60 perc
2.2a Dicsérjük őt	30-40 perc
2.2b Árnyékfogó	20-30 perc
Összesen:	2x60 perc

A játékhoz készítsünk elő kellő mennyiségű kis cédulát és egy kalapot (esetleg kosarat), amivel hangulatosabb lesz a játék! Követlenebb foglalkozáshelyzetben nem kell feszesen tartani az időt, ezért nem baj, ha a játék elhúzódik kicsit (ha élvezik a gyerekek). A kreatív írásra is annyi időt szánjunk, amennyi természetesen adódik a gyerekek aktivitásából! A fogójáték már levezető és kiegészítő tevékenység, ami időben is alkalmazkodhat az alkotómunkához.

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 A hegy meg az árnyéka

2.1a Milyen természeti jelenség lennél?

Minden gyerek írja rá egy cédulára, hogy milyen természeti jelenség lenne a legszívesebben! Dobjuk a cédulákat egy kalapba, mindenki húzzon ki egyet

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

Szerepátélésen keresztül az ökológiai érzékenység fejlesztése.

 JEGYZETEIM

(nem a sajátját), olvassa fel a természeti jelenség nevét, és mondja el, hogy milyennek képzelel el azt, aki az adott természeti jelenséget választotta! Például: Milyen lehet az, aki hegy lenne? Aki szél lenne? Aki erdő lenne szívesen? A többiek is hozzáfűzhetik a véleményüket. A beszélgetés után a cédula gazdája felfedheti kilétét, de ez nem kötelező!

Vedd figyelembe!

Annyi cédulát beszéljünk meg, amennyi időnk van! A legjobb természetesen az, ha minden cédulát kihúzzunk, de ez elég időigényes, és elmehet vele akár egy óra is. Viszont a gyerekek nagyon szeretik ezt a játékot, és nemcsak a mesét készíti jól elő, hanem kiváló ön- és társismereti, projekciós játék is.

2.1b Dicsérjük őket!

Dobjunk vissza a cédulákat a kalapba, majd mindenki húzzon újra egy cédulát a természeti jelenségek nevével, és mondjon egy-két mondatot, hogy azt a természeti jelenséget miért, hogyan lehet dicsérni! Például: Mit mondanál egy erdőnek, egy kismadárnak, egy pataknak, az esőnek, a villámnak stb., miért szereted, mi a legjobb benne?

15
perc

2.1c A hegy meg az árnyéka

Olvassuk el **Mészöly Miklós: A hegy meg az árnyéka** című meséjét! Felolvasás közben a gyerekek figyeljék meg, milyen (emberi) tulajdonságokkal rendelkezik a Nagy Kopasz! Ezt beszéljük is meg a felolvasás után! Sokféle, árnyalt tulajdonságot gyűjthetünk, ne elégedjünk meg a legegyszerűbbekkel! Például: sértődékeny, duzzogó, indulatos, haragos, bosszúálló, nagyravágyó, dölyfös, hálátlan, hiú, ostoba, bolond, makacs, magányos, lepusztult stb. Hogyan, miként járta meg kevélységét a hegy? Miért illik rá a Nagy Kopasz „beszélő” név?

30
perc

Játsszák el a gyerekek párban, ahogyan a pöffeszkedő, nagy hegyből kicsi, jelentéktelen dombocská lesz! A párok egyike legyen a hegy, másik a szél! Kezdetben a Nagy Kopasz húzza ki magát, düllessze ki a mellét stb.! A szél kezdje fújni a Nagy Kopaszt, aki „menjen össze”, egyre töpörödjön!

Kérdezzük meg a gyerekeket, hogy ki tudja, hol van a Nagy Kopasz, és ki járt már rajta! Valóban kopasz-e? Keressük meg a hegyet a Google térképén is, és nézzük meg A Nagy-Kopasz című tankocka képeit (elérhető a refantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán)! Néhol meg tudjuk figyelni az erdőirtások nyomait.

A gyerekek keressék ki a meseszövegéből, hogy mi okozta a hegy pusztulását! Majd beszélgessünk arról, hogy ez bizony nem mese! A fakivágásokkal, az erdőirtásokkal sok kárt tett már az ember a Földön. Vonjunk párhuzamot az ember nagyravágyása és Nagy-Kopasz gögje, illetve a mai ökológiai helyzet között! Beszélgessünk erről a gyerekekkel, majd három-négyfős csoportokban, párban vagy egyénileg írjanak kérvényt az állatok és a növények nevében az erdőirtások ellen!

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Projekciós szerepjáték
Mese olvasása, értelmezése
Beszélgetés, interaktív multimédiás feladat
Projekciós szövegalkotás csoportban

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Cédulák, kalap

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek dicsérik Istent a természetért!

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Igeolvasás
Zsoltár és mese összehasonlítása, párhuzamok felfedezése
Kreatív írás: dicséret próza vagy szabadvers formájában
Fogójáték

Vedd figyelembe!

Az erdőirtás következményeiről bővebben olvashatunk a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán.

Mészöly Miklós: *A hegy meg az árnyéka* című meséje szerepel a 2. osztályos állami Olvasókönyvben is (II/115-116.o.), de a téma miatt érdemesnek találtuk újra feldolgozni. Ha a gyerekek emlékeznek rá, építhetünk ezekre az ismereteikre is.

2.2 Fény és árnyék

2.2a Dicsérik őt

Olvassuk fel a gyerekeknek a 104. zsoltár részletét: ***A teremő és megtartó Isten – 104. zsoltár (1–2.8.10–14.31)***, majd beszéljünk arról, milyen párhuzamokat találunk a zsoltár és a mese között!

A gyerekek írjanak dicséretet (próza- vagy szabadvers-formában), amiben hálát adnak Istennek a természet szépségeiért!

Vedd figyelembe!

A héber zsoltárköltészet erős belső lüktetését a gondolatritmus adja, amely ugyanazt a gondolatot variálja: megismétli más formában, ellentétbe állítja, kiegészíti, tovább viszi, építkezik vele stb. Mindebben nem a kötött szótagszám vagy rímek segítenek, ezért hasonlít a modern szabadversre. Pontosabban fordított a viszony: a szabadvers az ősköltészet kötetlenebb, gondolatritmusra épülő formáiból táplálkozik. Az úgynevezett „svéd gyerekvers”-forma is szabadvers, és elsősorban gondolatritmusra, gondolatok ismétlődésére épül.

A szöveggyűjteményben Kollár Árpád: *Erdős verse* közvetlenül a zsoltárrészlet után került, nem véletlenül. Egyrészt ez a vers is az imádság beszédmódján szól, az erdőt szólítja meg, az ő segítségét kéri. Másrészt a vers ritmusát nemcsak a szabályos szótagszám és ütemhangsúly (felező 12-es sorok), hanem az erőteljes gondolatritmus is adja. S mivel nincsenek rímek, a vers emiatt szabadvers hatású. (Feldolgozása később, a 6. tanegységben történik, bővebben lásd ott!)

2.2b Árnyékfogó

Játsszunk fogójátékot, amelynek a lényege, hogy a fogónak a játékosok árnyékára kell rátaposnia! Akinek „megfoták” az árnyékát, maga is fogó lesz.

